

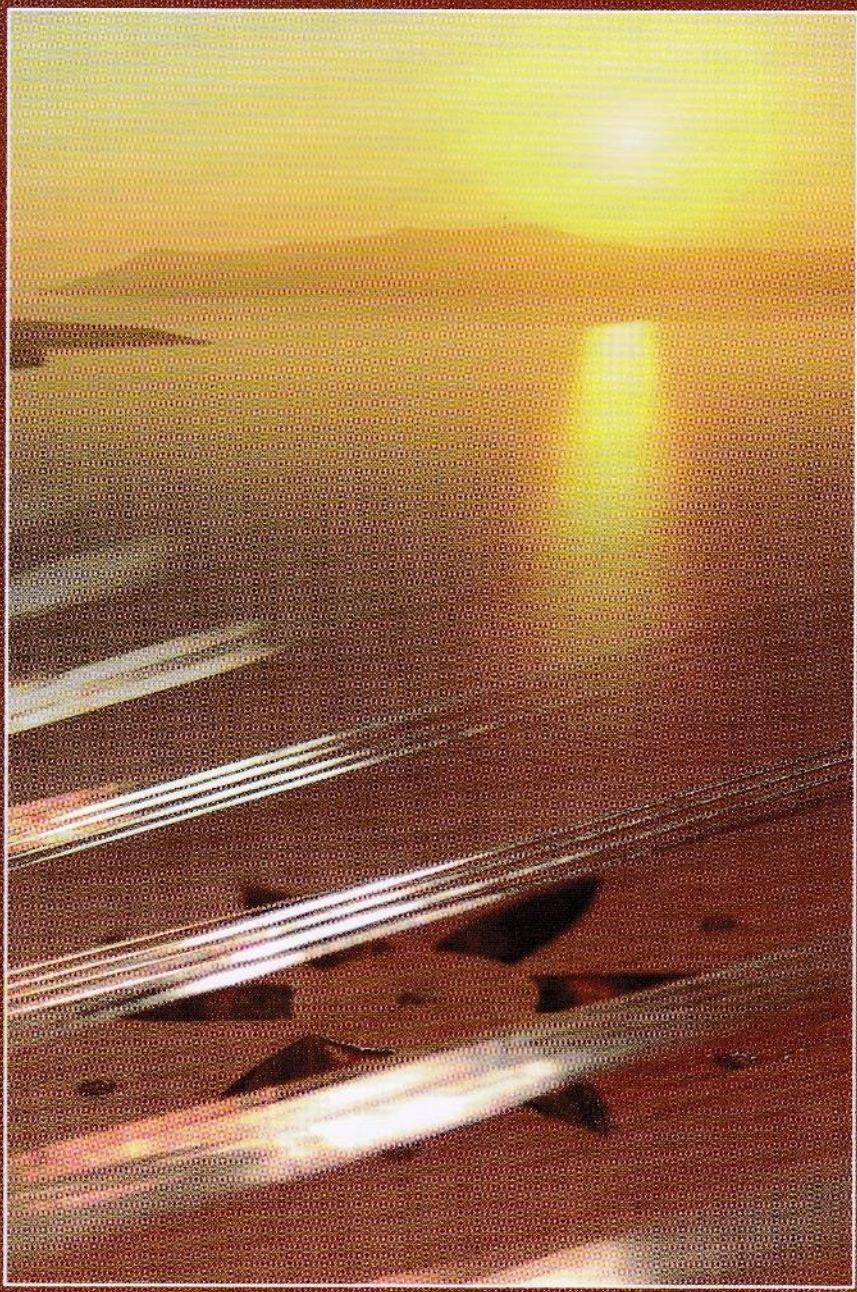
یس از خراشیدن
یوشش امنیتی
با اسکن QR یا
ورود به وبسایت
www.nocopy.ir کد رهبر را ثبت نمایید

NO COPY
www.nocopy.ir
957969

همراه با فایل صوتی

شیوه سنتورنوازی

تالیف

پشنگ کامکار

سرشناسه : کامکار، پشنگ ۱۳۳۰
 عنوان و نام پدیدآور : شیوه سنتور نوازی، پشنگ کامکار
 مشخصات نشر : تهران : نشر هستان، ۱۳۷۸
 مشخصات ظاهری : ۱۲۰ ص: پارتیسیون، جدول، همراه با فایل صوتی.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۶۹۶۵-۶-۲۵
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : ۱. سنتور--آموزش. ۲. سنتور--پارتیسیون. الف. عنوان.
 رده بندی کنگره : ۱۳۷۸ ۲۳ک/س ۹/MT۶۵۴
 رده بندی دیویی : ۷۸۹/۷۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۱۱۸-۷۸ م

نشرهستان : تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان روانمهر، پلاک ۷۴ طبقه اول تلفن: ۶۶۴۸۱۱۵۲

- ❖ شیوه سنتور نوازی
- تألیف: پشنگ کامکار
- نوبت چاپ: یکصد و یکم ۱۴۰۲
- شمارهگان: ۵۰۰۰ نسخه
- لیتوگرافی: باخترا
- چاپ: نور حکمت
- صحافی: روشنگر
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۶۹۶۵-۶-۲۵-۶
- شابک : ۹۷۸-۰-۹۰۱۴۵۰۱-۲-۷
- تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را به هر شکل، از جمله صوت، فیلم، نمایش، اقتباس، فتوکپی و فایل الکترونیکی بدون اجازه ناشر، نشر، پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مرکز پخش: اورنگ

تهران: خیابان بهارستان، جنب بیمارستان طرفه، شماره ۱۲۸

تلفن: ۷۷۵۳۶۵۷۱-۷۷۵۳۵۸۳۴

مرکز پخش: درویش خان

تهران: خیابان بهارستان، روبروی پمپ بنزین، پلاک ۱۱۲

تلفن: ۷۷۵۳۴۰۲۲-۷۷۵۳۵۸۳۳

www.darvishkhan.net

«فهرست»

- ۱- عناوین قطعات ۲
- ۲- توضیح بر ویرایش جدید کتاب ۴
- ۳- درآمد ۵
- ۴- طرز نشستن پشت ساز و به دست گرفتن مضراب ۶
- ۵- ساختمان سنتور ۸
- ۶- مختصری از موسیقی نظری ۹
- ۷- جدول علامات و واژه‌های موسیقی ۱۹
- ۸- چند توضیح ضروری در مورد شیوه مضراب زدن ۲۰
- ۹- کوک ساز برای اجرای قطعات این مجموعه ۲۱
- ۱۰- تمرینات مضراب ۲۲
- ۱۱- آشنائی مقدماتی با شیوه اجرای موسیقی آوازی (ردیف) ۱۱۰

عناوین قطعات

شماره درس	نام قطعه	صفحه	دستگاه، آواز یا مُد	آهنگساز
۱	تمرین گرد	۲۳		پشنگ کامکار
۲	تمرین سیاه و گرد	۲۴	شور	پشنگ کامکار
۳	قطعه‌ای در بیات ترک	۲۴	بیات ترک	پشنگ کامکار
۴	قطعه‌ای در افشاری	۲۵	افشاری	پشنگ کامکار
۵	په‌پو سلیمانی	۲۵	ماهور	ترانه کردی کرمانشاهی
۶	مقدمه سرود «سپیده»	۲۶	ماهور	محمدرضا لطفی
۷	قطعه‌ای در افشاری	۲۶	افشاری	پشنگ کامکار
۸	قطعه‌ای در ماهور	۲۷	ماهور	پشنگ کامکار
۹	موسیقی ملل	۲۷		ملل
۱۰	آستر یارم جوانه	۲۸	شور	ترانه کردی
۱۱	ریحان	۲۸		ترانه آذربایجانی
۱۲	قطعه‌ای در بیات ترک	۲۹	بیات ترک	پشنگ کامکار
۱۳	ربابه جان	۲۹	شور	ترانه مازندرانی
۱۴	تمرین فواصل منفصل و متصل	۳۰		پشنگ کامکار
۱۵	موسیقی ملل	۳۱		ملل
۱۶	عروسک جون	۳۱	اصفهان	ثمین باغچه بان
۱۷	ترن قشنگ من	۳۲	ماهور	ثمین باغچه بان
۱۸	لیلی لیلی	۳۳	شور	ترانه کردی
۱۹	پروانه	۳۳		موسیقی ملل
۲۰	پیش درآمد مقدماتی شور	۳۴	شور	پشنگ کامکار
۲۱	مرغ سبز زیبا	۳۵		بلابار توک
۲۲	توپ سفید	۳۶	ماهور	حسن رادمرد
۲۳	آدم برفی	۳۷	اصفهان	ثمین باغچه بان
۲۴	به‌زران	۳۸	ماهور	ترانه لری
۲۵	قایقرانان رود ولگا	۳۹		ملل
۲۶	با من صنما	۴۰	ابوعطا	فرامرز پایور
۲۷	یک گل سایه کمر	۴۱	شور	ترانه فارسی
۲۸	آهنگ محلی	۴۲	ابوعطا	ترانه کردی کرمانشاهی
۲۹	موسیقی ملل	۴۲		ملل
۳۰	تصنیف «چهره‌به‌چهره»	۴۳	نوا	قدیمی
۳۱	مجنون نبودم	۴۴	شور	ترانه فارسی
۳۲	وقتی بارون میاد	۴۵	ماهور	ترانه کردی
۳۳	آخ لیل و داخ لیل	۴۶	ماهور	ترانه کردی
۳۴	تولد	۴۷	ماهور	انوشیروان روحانی
۳۵	سوزه	۴۸	اصفهان	ترانه بختیاری
۳۶	سرود برف‌بازی	۴۹	ماهور	ثمین باغچه بان
۳۷	دختر شیرازی	۴۹	دشتی	ترانه فارسی
۳۸	عمو دختر	۵۰	دشتی	ترانه گیلکی
۳۹	آهنگ محلی	۵۱	ماهور	ترانه لری
۴۰	موسیقی ملل	۵۱		ملل
۴۱	آهنگ محلی	۵۲	اصفهان	ترانه بختیاری
۴۲	زردملیجه - قسمت اول	۵۳	دشتی	ابوالحسن صبا
۴۳	کردستان خوشه	۵۴	بیات ترک	حسن کامکار
۴۴	کوهستانی	۵۵	دشتی	ابوالحسن صبا
۴۵	الیه ناز	۵۶	دشتی	اکبر محسنی

ترانه کردی	ماهور	۵۸	بارون بارونه	۴۶
ترانه آذربایجانی	شور	۵۹	ترانه آذربایجانی	۴۷
موسی معروفی	دشتی	۶۰	پیش درآمد دشتی	۴۸
سیاوش کامکار	شور	۶۲	تمرین ریز	۴۹
ترانه بختیاری	شور	۶۳	لاله سر	۵۰
ترانه بیرجندی	اصفهان	۶۴	سه گدار	۵۱
ترانه آذربایجانی	سه گاه آذری	۶۵	اوله ری وار	۵۲
موسی معروفی	ابوعطا	۶۶	پیش درآمد ابوعطا	۵۳
پشنگ کامکار	بیات ترک	۶۸	رنگ بیات ترک	۵۴
محلی فارس	دشتی	۶۹	دختر شیرازی	۵۵
کامبیز مذهبی	اصفهان	۷۰	گل مریم	۵۶
ترانه بختیاری	شور	۷۱	آهنگ محلی	۵۷
ترانه	اصفهان	۷۲	آهنگ محلی	۵۸
پشنگ کامکار	افشاری	۷۳	چهار مضراب افشاری	۵۹
درویش خان	افشاری	۷۴	رنگ افشاری	۶۰
آذربایجانی	دشتی	۷۶	رنگ آذربایجانی	۶۱
ترانه کردی	افشاری	۷۷	آهنگ محلی	۶۲
ابوالحسن صبا	دشتی	۷۸	در قفس	۶۳
ترانه تربت جام	نوا	۷۹	نوابی	۶۴
ترانه لری	ماهور	۸۰	دایه دایه	۶۵
ترانه قوچانی	شور	۸۱	رشیدخان	۶۶
قدیمی	نوا	۸۲	تصنیف «نوی بی نویی»	۶۷
حبیب سماعی	دشتی	۸۳	رنگ دشتی	۶۸
علینقی وزیری	دشتی	۸۴	سرود «ای وطن»	۶۹
ترانه مازندرانی	دشتی	۸۶	آهنگ محلی	۷۰
ترانه بختیاری	دشتی	۸۷	دی بلال	۷۱
ترانه کردی	شور	۸۸	کابوکی	۷۲
رضا قاسمی	بیات ترک	۸۹	تصنیف «الایا ایها الساقی»	۷۳
پرویز مشکاتیان	بیات کرد	۹۰	چهار مضراب کرد بیات	۷۴
ترانه گیلکی	دشتی	۹۱	گل پامچال	۷۵
عارف قزوینی	ابوعطا	۹۲	از خون جوانان وطن	۷۶
ابوالحسن صبا	بیات ترک	۹۴	دوضربی بیات ترک	۷۷
ترانه مازندرانی	دشتی	۹۵	لیلا خانم	۷۸
مجید وفادار	مینور	۹۶	مرا ببوس	۷۹
ارسلان کامکار	بیات ترک	۹۷	مقدمه بیات ترک	۸۰
درویش خان	ماهور	۹۸	زمن نگارم	۸۱
درویش خان	ابوعطا	۱۰۰	بهار دلکش	۸۲
ابوالحسن صبا	دشتی	۱۰۱	تمرین دشتی	۸۳
روح الله خالقی	دشتی	۱۰۲	سرود «ای ایران»	۸۴
پشنگ کامکار	بیات ترک	۱۰۴	چهار مضراب بیات ترک	۸۵
علی اکبر شهنازی	بیات ترک	۱۰۶	قسمتی از «پیش درآمد بیات ترک»	۸۶
علی اکبر شهنازی	دشتی	۱۰۸	رنگ دشتی	۸۷
همایون خرم	ابوعطا	۱۱۰	رسوای زمانه	۸۸
محلی کردی	ابوعطا	۱۱۱	محلی کردی	۸۹
محلی کردی	شور	۱۱۲	قاسم خان	۹۰
پشنگ کامکار	ابوعطا	۱۱۳	چهار مضراب ابوعطا	۹۱

«مختصری از موسیقی نظری»

نت‌های موسیقی ^(۱) علاماتی هستند که صداها را موسیقی به وسیله آنها مشخص و نوشته می‌شوند
 □ اسامی نت‌های موسیقی:

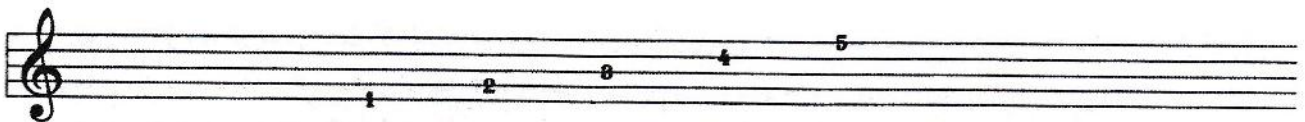
اسامی نت‌های موسیقی در بعضی از کشورهای جهان باهم تفاوت دارد، در هر حال این اسامی از چپ به راست خوانده می‌شود.

در ایران و بیشتر کشورهای جهان، اسامی نت‌های موسیقی را مانند نوع اول به کار می‌برند ولی در انگلستان و آمریکا و آلمان از نوع دوم استفاده می‌کنند ^(۲).

DO	Re	Mi	Fa	Sol	La	Si	نوع اول:
دو	ر	می	فا	سل	لا	سی	
C	D	E	F	G	A	B	نوع دوم:

□ خطوط حامل:

پنج خط افقی و موازی با فواصل معین که نت‌ها را در رو یا میان خطوط آن می‌نویسند و از هم تشخیص می‌دهند، حامل گویند. خطوط حامل را از پائین به بالا می‌شمارند.

□ کلید:

علامتی است که در سمت چپ پنج خط حامل قرار می‌گیرد و نام و موقعیت صدای نت‌ها را تعیین می‌کند. در موسیقی کلیدهای مختلفی به کار برده می‌شود. اما برای آموزش سنتور معمولاً از «کلید سل» استفاده می‌شود. بدین ترتیب نت‌ها که بر روی خط دوم حامل قرار گرفته باشد سل نامیده می‌شود و بقیه نت‌ها به نسبت نت مذکور شناخته می‌شوند.

نت سل کلید سل

Note-۱

۲- در آلمان B برای نت سی بمل و H برای نت سی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

به وسیله پنج خط حامل، یازده نت شناخته می‌شود که بعضی از آنها بر روی خطوط و بعضی در میان خطوط حامل جای گرفته‌اند، به ترتیبی که در شکل زیر مشاهده می‌شود.

هرگاه نت‌ها از بالا و پایین حامل تجاوز کنند با استفاده از خطوط کوچک و موازی با پنج خط حامل که آنها را «خطوط اضافه» می‌نامند، نوشته می‌شوند. نام نت‌ها با خطوط اضافه در بالا و پایین حامل در شکل زیر مشخص شده است.

توجه: لازم به توضیح است که نت‌های موسیقی در بالا و پایین حامل محدود به همین تعداد نبوده و در اینجا فقط نت‌های مورد استفاده برای سنتور نوشته شده است.

■ وسعت صدای سنتور ۹ خرک:

وسعت صدای این سنتور در حدود سه اکتاو است.

سیم‌های زرد

سیم‌های سفید

سیم‌های پشت‌خرک

نحوه شناسایی نت‌های موسیقی در سنتور:

در سنتور سه موقعیت برای اجرای نت‌های موسیقی موجود است که آنها را به ترتیب «پوزیسیون اول» (سیم‌های زرد)، «پوزیسیون دوم» (سیم‌های سفید) و «پوزیسیون سوم» (سیم‌های پشت خرک) می‌نامند. خرک‌های سنتور را از پائین به بالا می‌شمارند و نام خرک‌های هم ردیف معمولاً یکی است، برای مثال خرک دوم سیم‌های زرد و سفید و پشت خرک «فا» نامیده می‌شود و خرک سوم زرد و سفید و پشت خرک همگی «سل» نامیده می‌شوند.

خرک‌های اول تا نهم پوزیسیون اول، دوم و سوم به ترتیب از «می» تا «فا» نام دارد. توجه: خرک اول سیم‌های زرد (نت می) می‌تواند متغیر باشد. مثلاً دو، ر، سی و غیره البته در این مجموعه خرک اول سیم‌های زرد نت دو با چهار خط اضافه پائین حامل کوک می‌شود.

خرک اول	خرک دوم	خرک سوم	خرک چهارم	خرک پنجم	خرک ششم	خرک هفتم	خرک هشتم	خرک نهم
می	فا	سل	لا	سی	دو	ر	می	فا

□ نت‌های پوزیسیون اول به ترتیب از خرک اول (پائین به بالا) «دو، فا، سل، لا، سی، دو، ر، می، فا» نام دارند.

□ نت‌های داخل حامل، روی سیم‌های سفید اجرا می‌شوند.

□ نت‌های با خطوط اضافه پائین حامل که شامل اصوات بم می‌باشند روی سیم‌های زرد اجرا می‌شوند.

□ نت‌های با خطوط اضافه بالای حامل که شامل اصوات زیر می‌باشند روی سیم‌های پشت خرک اجرا می‌شوند.

بدین ترتیب: سیم‌های زرد از خرک اول با نت «دو» با چهار خط اضافه پائین حامل شروع شده و در خرک نهم به نت «فا» بین خط اول و دوم حامل ختم می‌شوند.

سیم‌های سفید از خرک اول با نت «می» روی خط اول حامل شروع و در خرک نهم به نت «فا» روی خط پنجم حامل ختم می‌شوند.

سیم‌های پشت خرک از خرک اول با نت «می» بین خط چهارم و پنجم حامل شروع و در خرک نهم به نت «فا» با ۳ خط اضافه بالای حامل ختم می‌گردد.

□ نت «می» روی خط اول حامل یا از خرک هشتم زرد استفاده می‌کنیم یا از خرک اول سیم‌های سفید پوزیسیون دوم چنانچه علامت (کرن) «p» پشت نت «می» قرار گیرد از خرک اول سیم‌های سفید و گرنه خرک هشتم سیم‌های زرد. نت «می» بین خط چهارم و پنجم حامل اگر پشت آن علامت (کرن) «p» داشت از خرک اول سیم‌های پشت خرک اگر نداشت از خرک هشتم سیم‌های سفید استفاده می‌شود.

□ نت «فا» بین خط اول و دوم حامل یا از خرک نهم سیم‌های زرد استفاده می‌شود یا از خرک دوم سیم‌های سفید پوزیسیون دوم اگر عدد 9 روی فا باشد از خرک نهم سیم‌های زرد و در غیر این صورت از خرک دوم سیم‌های سفید پوزیسیون دوم.

نت فا روی خط پنجم حامل یا از خرک نهم سیم‌های سفید پوزیسیون دوم و یا از خرک دوم سیم‌های پشت خرک پوزیسیون سوم استفاده می‌شود.

سنتور یکی از خوش صداترین و قدیمی ترین سازهای ایرانی است. ساخت آن را به فیلسوف، نظریه پرداز و موسیقیدان بزرگ، ابونصر فارابی (متوفای ۹۵۰ میلادی) نسبت داده‌اند.

پس سنتور عمری افزون بر هزار سال دارد. از روزگار ابو نصر فارابی و به روایتی دیگر از زمان سلسله‌ی ساسانی تا به امروز تقریباً به همان شکل اولیه باقی مانده است. اما نکته مهم، تکنیک و سبک نوازندگی آن است که بی شک در گذر زمان یکسان باقی نمی‌ماند. زیرا تجربه آموزشی، فکری، عاطفی و به طور کلی درک و شعور نوازنده با زمان دگرگون می‌شود و این امر به نوبه خود لزوم نو جویی و تحول در روشهای آموزشی را مطرح کرده و مورد تأیید قرار می‌دهد ...

قطعات و ملودی‌های این کتاب به نحوی تنظیم شده است که هنرجو برای تمرین آنها نیاز به تغییر کوک ساز ندارد و بعضی از قطعات کتاب به صورت ساده تر از اصل آن به رشته تحریر در آمده‌اند.

در ادامه‌ی کتاب شیوه سنتور نوازی کتابهای گلنار، یادگاران، سپیده، هزارستان، موج و ردیف میرزا عبدالله برای سنتور را در جهت پیشرفت تکنیک نوازندگی به رشته تحریر درآورده‌ام که امید است مورد استفاده‌ی مدرسین و هنرجویان عزیز قرار گیرد.

"پشنگ کامکار"

